

דף כב.

עין משפט א.ב.ג.ד.

ח"מ סימן קנו סעיף ו

ו. רוכלין המחזרין בעיירות אין בני המדינה יכולים לעכב עליהם שתקנת עזרא היא ^ו כדי שיהיו הבשמים לבנות ישראל.

* ונ"ל דוקא מוכרי בשמים אבל מוכרי שאר דברים אין חילוק בין רוכל לאחר.

ות"ח או מלמד תינוקות קובע מקומו בכל מקום שירצה, ושאר רוכלים קובעים מקום מדעת ^ב בני העיר.

עין משפט ה.ו.ז.ח.

ח"מ סימן קנו סעיף ז

ז. הסוחרים המביאים סחורתם למכור בתוך העיירות בני העיר מעכבים עליהם מלמכור, ואם זה ביום השוק אין מונעים אותם ^ל אבל לא יחזרו על הפתחים למכור אפי' ביום השוק.

ואם יש להם מלוה בעיר שצריכים לגבותו, מוכרים כדי פרנסתם ^מ אפי' בלא יום השוק עד שיפרעו להם בני העיר חובם ^נ.

* וי"א שאין בני העיר יכולים למחות בסוחרים המביאים סחורתם למכור אם נותנים יותר בזול שהיא יותר טובה ללקוחות, ובלבד שיהיו הלוקחים ישראל, אבל בשביל גוים הנהנים מוחים בהם.

* נהגו הקדמונים שאם אחד נסע מן העיר שנים עשר חודש, וגילה דעתו

^י ב"ב כ"ב מימרא דרב נחמן בר יצחק, ומודה רב הונא.

^כ וכ"ש אחרים שאינם רוכלים, שאינם רשאים לדור בעיר אחרת בלא רשות אנשי אותה העיר ולהסתחר. סמ"ע ס"ק י"ט.

^ל ואז אין מונעים אותם מלמכור אפי' לבני העיר, רק שלא יחזרו לפתח ביתם. ודוקא להלוות בריבית אסור לבני העיר, מפני שעיקר הריוח הוא לאחר יום השוק שנצמח על כל שבוע ושבוע, משא"כ מכירת החפצים שזה תלוי בזמן המכירה לחוד. סמ"ע ס"ק כ"ב.
^מ היינו כשיעור שירויח שיהיה לו כדי פרנסתו מן הריוח עד שיגבה חובותיו. סמ"ע ס"ק כ"א.

^נ וה"ה אם הם חייבים לבני העיר עד שהם יפרעו לאחרים חובם. סמ"ע ס"ק כ"ב.

שאינ דעתו לחזור אבד חזקתו בעיר, אבל אם לא גילה שאין בדעתו לחזור לא איבד חזקתו אפי' בשלוש שנים.
וי"א אפי' בסתם לא איבד חזקתו ^ט.

עין משפט ט. חו"מ סימן קנה סעיף יב

יג. ראובן שבא לבנות כותל כנגד כותלו של שמעון או מהצד כמין ג"ם, הגם שאין היזק ראייה מ"מ צריך לרחק ד' אמות בין הכותלים ^ע כדי שיכנסו שם רבים וידושו המקום לחזק הקרקע שבין הכותלים.

* אפי' עמדה שם ימים רבים בלי ריחוק ^פ ונפלה צריך לרחק כשחוזר ובונה אותה.

עין משפט י. חו"מ סימן קנד סעיף כא.כב

כא לב. היה לו חלון בכותלו ^צ שהחזיק בו, ובא חבירו ועשה חצר בצדו אינו יכול לומר לבעל החלון לסתום חלונו, ואם בא בעל החצר לבנות כותל למנוע היזק ראייה שיש לו מרחיק ד' אמות כדי שלא יאפיל, ואע"פ שמאפיל א"צ להרחיק יותר.

ואם לבעל החלון חלונו למטה מד' אמות בגובה קרקע חצר חבירו הרי בעל החלון כופה בעל החצר לבנות כותל בריחוק ד' אמות ולהגביהו ד'

^ס. וכתב בפעמוני זהב דכן המנהג פשוט בכל ערי המערב בנוסע ממקום למקום שלא איבד חזקתו אפי' שהיה כמה שנים ולא תבע חזקתו שאין בה דין יאוש וכסברא אחרונה שהביא הרמ"א.

^ע. משנה ב"ב כ"ב ע"א ובגמ' ע"ב, והקשו שם ראשון איך סמך ותירצו שסמך כמין ג"ם דהיינו מן הצד לפיכך הותר לסומכו. ופירשו עוד שם שהמשנה דוקא בלוקח מן המלך, דמסתמא נשתעבדו לו ד' אמות קרקע חוץ לכותל לדוושא.

אבל בקנה מחבירו א"צ לרחק לשעבד קרקע שלו לחזק כותל חבירו. סמ"ע ס"ק ל"ה.

^פ. או עם ריחוק של ד' אמות אין אומרים כבר נתחזקה הארץ.

^צ. רמב"ם פ"ז משכנים הלכה א' מב"ב כ"ב ע"א. והיינו שעשה החלון בהיתר והחזיק בו באיזה אופן שיהיה. סמ"ע ס"ק נ'. ועיין בנתיבות ס"ק נ"ד בחידושים.

אמות **ק** כדי שלא יזיק בעל החצר לבעל החלון בראייתו.

כא **לג**. היתה החלון למעלה מד' אמות ובנה בעל החצר כותל אם היה מראש הכותל שבנה עד החלון גובה ד' אמות או יותר אינו יכול למונעו אע"פ שלא ריחק הכותל כלום **ר**, שהרי לא האפיל עליו, וגם אינו מזיקו בראיה, אבל אם נשאר מגובה הכותל פחות מד' אמות לחלון חבירו כופהו למעט הכותל כדי שלא יעמוד על ראש הכותל וישקיף על חלונו, או יגביה הכותל מעל החלון ד' אמות ובריחוק ד' אמות כדי שלא יאפיל, ולא יציץ עליו.

***** כל דין זה בבונה נגד חלון שע"ג חצר **ש**, אבל חלון שפתוח לר"ה אין לו חזקה כמו שנתבאר בסעיף ט"ז ולכן יכול לבנות כנגדו אע"פ שמאפיל עליו **ה**, ועיין בסעיף ל"א ול"ב.

כב **לד**. בנה כותל בצד חלון חבירו צריך להרחיק טפח ולהגביהו ד' אמות מעל החלון, או כונס ראש הכותל **א** כדי שלא ישב עליו ויציץ ויראה.

דף כב:

עין משפט א.

ח"מ סימן קנה סעיף יב

יב **יג**. ראובן שבא לבנות כותל כנגד כותלו של שמעון או מהצד כמין

ק. והוא שלא הרחיק הבנין רק ד' אמות או יותר במעט, אבל בנה בריחוק גדול כל שכן שיראה משם וצריך להגביה יותר מד' אמות עד כדי שלא יציץ ויראה. סמ"ע ס"ק נ"א. וכ"כ המגיד משנה בפ' י"א.

ר. והיינו במקום שאין חשש ערעור יסודות הבית של חבירו דהיינו חששא דדוושא המבואר בסי' קנ"ה סעיף י"ב. סמ"ע ס"ק נ"ב.

ש. תשובת הרשב"א ח"א סי' אלף פ"ה.

ת. ובלבד שלא יבנה חלון נגד חלון ויזיק אותו בראיה שלזה החזיק גם בבונה לר"ה.

א. היינו בשיפוע וחיידוד באופן שאינו יכול לישוב עליו. סמ"ע נ"ג.

ג"ם, הגם שאין היזק ראיה מ"מ צריך לרחק ד' אמות בין הכותלים ב כדי שיכנסו שם רבים וידושו המקום לחזק הקרקע שבין הכותלים.
 * אפי' עמדה שם ימים רבים בלי ריחוק ג ונפלה צריך לרחק כשהוזר ובונה אותה.

עין משפט ב.ג. חו"מ סימן קנה סעיף יג

יג יד. במה דברים אמורים בכותל גינה ד או בעיר חדשה בכותל חצר, אבל בעיר ישנה כבר נתחזקה הארץ ובונה כנגדה בלא הרחקה.
 * ועד חמשים ה שנה נקראת עיר חדשה.
 * ובכותל בית דירה ו דינו ככותל גינה ואפי' בעיר ישנה צריך לרחק.

עין משפט ד. חו"מ סימן קנד סעיף כב

כב לד. בנה כותל בצד חלון חבירו צריך להרחיק טפח ולהגביהו ד' אמות מעל החלון, או כונס ראש הכותל ז כדי שלא ישב עליו ויציץ ויראה.

עין משפט ה. חו"מ סימן קנד סעיף כג

כג לה. בנה בעל החצר שני כותלים משני צידי החלון צריך להיות ביניהם

- ב. משנה ב"ב כ"ב ע"א ובגמ' ע"ב, והקשו שם ראשון איך סמך ותירצו שסמך כמין ג"ם דהיינו מן הצד לפיכך הותר לסומכו. ופירשו עוד שם שהמשנה דוקא בלוקח מן המלך, דמסתמא נשתעבדו לו ד' אמות קרקע חוץ לכותל לדוושא.
- אבל בקנה מחבירו א"צ לרחק לשעבד קרקע שלו לחזק כותל חבירו. סמ"ע ס"ק ל"ה.
- ג. או עם ריחוק של ד' אמות אין אומרים כבר נתחזקה הארץ.
- ד. שאין דרך בני אדם לדוש בתוכה. סמ"ע ס"ק ל"ב.
- ה. כתב הש"ך בס"ק ט' דטעות סופר וצ"ל שישים שנה ונלמד מפ"ב דכתובות כ' ע"ב, וסיים מ"מ צ"ע, דהא שם קימ"ל כר' יהודה דס"ל "כל שאין אדם זוכר".
- ו. טור בשם ר"ת בתוס' ב"ב כ"ב ע"א ד"ה אבל.
- ז. היינו בשיפוע וחידוד באופן שאינו יכול לישב עליו. סמ"ע נ"ג.

רוחב ארבע אמות, והחלון בכלל הארבע אמות ^ה.

וכן לא יסכך על גבי כותלים אלו אלא א"כ ריחוק הסיכוך ^ט מהחלון ד' אמות כדי שלא יאפיל.

ח"מ סימן קנה סעיף יד

יד טו. אם כותלו של שמעון שבא ראובן לבנות כנגדו או מצידו אין לו אורך של ד' אמות א"צ לרחק ממנו שאינו צריך חיזוק הארץ ^י.

* י"א ^כ דוקא בקנו מן המלך או מן ההפקר אבל בלאו הכי א"צ לרחק.

עין משפט ו.ז. ח"מ סימן קנד סעיף כב
עיינ לעיל עין משפט ד

עין משפט ז.ז. ח"מ סימן קנד סעיף כג

כג לה. בנה בעל החצר שני כותלים משני צידי החלון צריך להיות ביניהם רוחב ארבע אמות, והחלון בכלל הארבע אמות ^ל.

וכן לא יסכך על גבי כותלים אלו אלא א"כ ריחוק הסיכוך ^מ מהחלון ד' אמות כדי שלא יאפיל.

ה. רמב"ם פ"ז משכנים הלכה ה' מב"ב כ"ב ע"ב. ובפעמוני זהב הסתפק בחלון שרוחבו ד' אמות ובא לבנות משני צדדיו כותלים אם צריך הרחקה והסיק שאינו צריך אפי' שהשני החזיק באור מרובה. ע"ש.

ט. הגגין של רעפים המשופעין, ובשולי הגג עושים שבולט אמה אחת, גם סיכוך זה צריך להרחיק מחלון חבירו, אך לא צריך לרחק מסיכוך חבירו אלא מהגג עצמו. נתיבות ס"ק ס"א בחידושים.

והשו"ע בסעיף כ"ד שמצריך ריחוק מגג משופע מדבר מגוף הגג עצמו ולא מהאמה הבולטת. י. רמב"ם פ"ט משכנים הלכה ט'.

כ. נ"י בפ' לא יחפור ב"ב שם וה"ה שם, ורי"ו נתיב ל"א ח"ו.

ל. רמב"ם פ"ז משכנים הלכה ה' מב"ב כ"ב ע"ב. ובפעמוני זהב הסתפק בחלון שרוחבו ד' אמות ובא לבנות משני צדדיו כותלים אם צריך הרחקה והסיק שאינו צריך אפי' שהשני החזיק באור מרובה. ע"ש.

מ. הגגין של רעפים המשופעין, ובשולי הגג עושים שבולט אמה אחת, גם סיכוך זה צריך להרחיק מחלון חבירו, אך לא צריך לרחק מסיכוך חבירו אלא מהגג עצמו. נתיבות ס"ק ס"א בחידושים.

והשו"ע בסעיף כ"ד שמצריך ריחוק מגג משופע מדבר מגוף הגג עצמו ולא מהאמה הבולטת.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ט. חו"מ סימן קנה סעיף טז

יח. מרחיקין את הסולם מהשובך של חבירו ד' אמות ^ג כדי שלא תקפוץ החיה על הסולם ותאכל הגוזלות.

עין משפט י. חו"מ סימן קנה סעיף יז

יז. כ. לדעת הרמב"ם והשו"ע יש חזקה לצינור המים בחצר חבירו והגם שבעל החצר יכול לבנות תחתיו כמבואר בסי' קנ"ג סעיף ח' היינו תחתיו ממש אבל לא במקום זקיפת הסולם לתקנו שיש חזקה לצינור למה שצריך לתקנו ^ו אבל לדעת הרמ"א אין חזקה כלל לצינור רק אם קנה ממנו מקום בחצירו לעלות לתקן הצינור מניח לו מקום ד' אמות.

עין משפט כ. חו"מ סימן קנה סעיף לא.לב.לג

לא. לב. מי שבא לעשות חפירה שמשריץ בה פשתן בצד ירק חבירו, או שנטע כרישין קרוב לבצלים חבירו שהם מפיגים טעמם, או שנטע חרדל בצד כוורת הדבורים של חבירו, שהרי הדבורים אוכלים העלים ומפסידים הדבש ^ע. כל אלו אינו צריך להרחיק בכדי שלא יזיק ^פ, ומ"מ ירחיק ג' טפחים או יותר מעט כדי שלא יהיה מזיק בידיים ^צ.

ג. וכשמרחיק הסולם מהשובך ד' אמות, אפי' ששניהם סמוכים לכותל אחד מותר להעמידו שם, מטעם דכל שאינה יכול לקפוץ החיה בקפיצה אחת לא נחשב גירי דיליה כך משמע מלשון הרמב"ם בפ"ט הלכה ז' והשו"ע. אבל הטור לא ס"ל הכי. סמ"ע ס"ק ל"ז. וא"כ לדעת הטור גם בב' קפיצות הוי גירי דיליה.

ס. סמ"ע ס"ק מ' - מ"א. ונתיבות בחידושים ס"ק ל"ג.

ע. אבל הדבורים אינן מזיקין לחרדל כיון שגדל בקליפה קשה, וגם העלין אחרי שנשכו בהם אין אוכלין מהם יותר. סמ"ע ס"ק ע"א.

פ. רמב"ם פ"י משכנים הלכה ה' ממשנה ב"ב כ"ה ע"א וכו"מ וכמסקנת הגמ' בדף י"ח ע"ב דהא דתנן ר' יוסי מתיר בחרדל לאו דוקא דה"ה במשרה וירק, וכן בצלים בסמוך לכרישין. וביאר הרמב"ם שם שהנזק בא מאליו אחר שיפסקו מעשיו של המזיק.

צ. אבל לדעת הרא"ש ב"ב פ"ב סי' כ"ה א"צ להרחיק בכרישין וחרדל ג' טפחים כיון שהנזק אינו בא אלא לאחר זמן. סמ"ע ס"ק ע"ב.

* וה"ה בכל דבר שאין ההיזק בשעת מעשה אלא בא אח"כ, על הניזק להרחיק עצמו.

לב לג. היה לו אילן בתוך שדהו קרוב לבור חבירו או שבא לנטוע אילן בסמוך לבור חבירו, אין בעל הבור יכול לעכבו ולומר הרי שורשי האילן נכנסים לבור שלי ומפסידים אותו^ק, שזה נזק הבא מאליו לאחר זמן^ר, ובעת שנטע אינו מזיקו, וכשם שזה חופר בתוך שלו זה ג"כ נוטע בתוך שלו.

לג לד. סמך במקום שהיה לו להרחיק והזיק לחבירו יש מי שפוטר מלשלם^ש ויש מי שמחייב^ת שחשיב ליה מדינא דגרמי.

ק. רמב"ם שם הלכה ז'. וכו"מ ב"ב כ"ה ע"ב במשנה ואע"פ שהבור קדמה לאילן לא יקוץ, שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו. והקשה בט"ז דמאי שנא מזרעים שמרחיק והרי אינו מזיק רק אחרי שהשורשים יחלידו הקרקע וכן בכרישים וחרדל וכתב לתרץ, ובקצות ס"ק ד' כתב דאין דבריו מובנים, וע"ש בדברי הקצות בס"ק ד'.

ר. ולא דמי לגפת והדומה לו, ששם הנזק בא מאותו דבר עצמו שהניח, משא"כ באילן שהנזק אינו בא רק מהשורשים שבאים ממילא ולאחר זמן. סמ"ע ס"ק ע"ג.

ש. טור בשם הראב"ד והביא ראיה מניפוץ כיתנא בדף כ"ו.

ת. כן היא דעת השו"ע כיש בתרא ע"פ הכלל, והיא דעת הטור בשם בעל העיטור על המשנה בדף כ' ע"ב דאם הזיק חייב לשלם חוץ מכיתנא והנמייה, ששם ההיזק אין ראוי לבוא ע"י מעשיו אלא ע"י הרוח ובנמייה. באר הגולה אות צ'. ועיין בביאורים ס"ק י"ח באיזה נזיקין לכו"ע חייב ובאיזה פטור לכו"ע. נתיבות ס"ק נ"ט. וגם לדעת המחייב רק בענין שיהיה בלי שסייעו דבר אחר, כגון שסמך סולם לשובך והזיקתו הנמייה או סייעה אותו הרוח להיזק. וכ"כ בעיר שושן אות ל"ב.